

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

15. juni 2020

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 229 (Alm. del) af 18. maj 2020 stillet efter ønske fra Christian Rabjerg Madsen (S)

Spørgsmål

Vil ministeren redegøre for erfaringerne med indførslen af midlertidigt nedsat moms i perioden fra 29. maj 1975 til 1. marts 1976 (den såkaldte mims), og særligt kommentere konsekvenserne for vækst i BNP, betalingsbalancen, de offentlige finanser og beskæftigelsen?

Svar

I forbindelse med Septemberforliget 1975 blev momsen nedsat midlertidigt fra daværende 15 pct. til 9,25 pct. løbende i fem måneder fra slut-september 1975 til slut-februar 1976. Ræsonnementet for den midlertidige nedsættelse var at stimulere privatforbruget, da man var i en økonomisk lavkonjunktur med høj og voksende arbejdsløshed efter især oliekrisen i 1973.

Der foreligger ikke direkte skøn over de isolerede konsekvenser af momsnedsettelsen på BNP-væksten, betalingsbalancen, de offentlige finanser eller beskæftigelsen. Septemberforliget indeholdt samtidig en række andre tiltag, herunder fx øvrige afgiftslempelser, der medvirkede til at stimulere efterspørgslen i økonomien.

Det Økonomiske Råd skønnede i deres rapport fra september 1975, at en 5 pct. momsnedsettelse løbende i ét år gennem hele 1976 ville have en positiv virkning på BNP på 2,5 pct., en beskæftigelsesvirkning på 30.000 fuldtidspersoner, et forøget privatforbrug på 5,3 pct. og en negativ betalingsbalancevirkning på 2,5 mia. kr. Eftersom selve tiltaget kun løb i 5 måneder, måtte det forventes, at de samlede virkninger ville være mindre. Endvidere ville fremrykning af forbrug, fx via hamstringeffekter, få en relativt større betydning ved en kortere løbetid. Dette ville samtidig give anledning til en relativt større effekt på importen, mens beskæftigelsesvirkningen måtte forventes i højere grad at ske via overarbejde end nyansættelser.

Overordnet er der tegn på at den midlertidige momsnedsettelse fik en større forbrugsvirkning end skønnet af Det Økonomiske Råd. Derfor blev bl.a. indtægts-skønnet for momsen og øvrige afgifter efterfølgende opjusteret i Finansministeriets budgetredegørelse.

Den kraftige stigning i privatforbruget kunne dog især henføres til varige forbrugsgoder og hamstring, hvorimod virkningen på det øvrige forbrug var mere afdæmpet.

Derfor havde tiltaget også en positiv virkning på privatforbruget og BNP-væksten samt en mindre negativ påvirkning af de offentlige finanser end forventet i selve perioden for nedsættelsen.

Momsnedsættelsen gav imidlertid anledning til en markant stigning i importen – også større end forventet. Mens den indenlandske efterspørgsel steg med godt 9 pct., var der en mængdemæssig stigning i importen på 18 pct. Dette forværrede betalingsbalancen betragteligt, og eftersom man kom fra år med kraftige underskud på betalingsbalancen, var det mindre hensigtsmæssigt.

De udenlandske konjunkturer udviklede sig ligeledes dårligere end forventet herefter, hvorfor den udenlandske efterspørgsel ikke kunne overtage som stimulerende effekt. Arbejdsløsheden faldt dermed heller ikke som ventet, men Finansministeriet måtte derimod opjustere forventningen hertil fra 8 til 9 pct. i 1976. Det kan dog ikke nødvendigvis tilskrives den midlertidige moms-nedsættelse, men i højere grad de generelle konjunkturer.

Da konjunkturerne ikke forbedrede sig efter bl.a. den midlertidige moms-nedsættelse, blev der i efteråret 1976 gennemført en række stramninger, herunder afgiftsforhøjelser til at dæmpe efterspørgslen efter importkrævende varer.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister